

METHODOLOGISCHE TOELICHTING: KASBONS OPGENOMEN IN DE STATISTIEK VAN DE MIR

I. HISTORISCH OVERZICHT

Bij de invoering van de statistiek van de MIR¹ begin 2003 werd nagegaan of het mogelijk was om deze statistiek tot de “kasbons” uit te breiden. Aangezien dit financieel instrument in de *vroegere* statistiek van de debet- en creditrentetarieven (RIR) was opgenomen en gelet op de belangrijkheid van dit instrument had de NBB zich ertoe verbonden een schema van aangifte voor te stellen dat zou worden geïntegreerd in de statistiek van de MIR. Er was overeengekomen dat deze aangifte niet verplicht zou zijn, in tegenstelling tot de aangifte over financiële instrumenten die onder de MIR-statistiek vielen.

II. PRINCIPE EN INSTRUMENTEN

De gevraagde gegevens hebben uitsluitend betrekking op de productie (“nieuwe contracten”) en omvatten twee variabelen:

- de rentetarieven, vóór aftrek van de roerende voorheffing, volgens de oorspronkelijke looptijd;
- het uitgiftevolume in de referentiemaand.

De tabellen berusten voor het grootste gedeelte op vaste looptijden en niet op intervallen, aangezien deze laatste de detailinformatie “opsorpen” en een vertekend beeld van de “rentecurve” geven. Daar het anderzijds onmogelijk is om een “volledig” overzicht van de vervaldagen te geven, zijn die welke buiten de grote “klassieke” termijnen (d.w.z. op 1, 2, 3, 4 of 5 jaar) vallen, weergegeven in de vorm van intervallen. Dit betekent dat de looptijden die begrepen zijn *tussen twee klassieke vaste termijnen onder 5 jaar* niet zijn beschouwd. Op die wijze heeft men een homogene “rentecurve” van 1 tot 5 jaar en een indicatieve waarde voor het interval van 5 tot 10 jaar.

Om de voorschriften inzake confidentialiteit na te leven (te weinig aangiften), zijn de kasbons met een looptijd van 4 jaar alsook die welke tot het interval van meer dan 10 jaar behoren, niet in de publicatie opgenomen. De publicatie bevat uiteindelijk de volgende gegevens:

Looptijd	Type van kasbon	Rentevoet
1 jaar (vast)	Klassiek	vast
2 jaar (vast)	Klassiek + groei	vast
3 jaar (vast)	Klassiek + groei	vast
5 jaar (vast)	Klassiek + groei	vast
>5 jaar - ≤ 10 jaar (interval)	Klassiek + kapitalisatie + groei	vast of rendement

De producten waarvan de rendementen niet *ex ante* kunnen worden vastgelegd, worden niet in aanmerking genomen. Deze laatste berusten immers op aanvullende elementen die impliceren dat het rendement *ex post* verschillend kan zijn van het rendement *ex ante* (optionele mogelijkheden waarover de cliënteel beschikt).

¹ Het doel en de definitie van de MIR zijn beschreven in het document [De nieuwe geharmoniseerde enquête naar de rentetarieven in de eurozone](#), dat is opgenomen onder het gedeelte methodologie van deze website. MIR is het acroniem van MFI Interest Rates, dat verwijst naar de “statistieken van door monetaire financiële instellingen ten aanzien van huishoudens en niet-financiële vennootschappen gehanteerde rentetarieven op deposito’s en leningen”.

Wanneer daarentegen een rendement *ex post*, door een renteconstructie of op grond van een berekeningsovereenkomst (*cf. infra*), beantwoordt aan een rendement *ex ante* en het homogeen karakter van de curve vrijwaart, wordt het product wel in aanmerking genomen. Deze laatste voorwaarde werd gesteld om te vermijden dat producten met een optie – aangeboden om een keuze voor langere looptijden te bevorderen – de rentetarieven in hun korte segment neerwaarts beïnvloeden (in het geval van een “normale” rentecurve).

De regel van de gelijkheid *ex post* en *ex ante* van de rendementen heeft tot doel een vergelijking mogelijk te maken met de regelmatig uitgegeven “klassieke” kasbons, die de “referentie” van de statistiek vormen en tevens de meerderheid van de producten uitmaken.

Kortom, de volgende producten worden **niet** in aanmerking genomen:

- de **achtergestelde certificaten**, die wegens hun aard – ze worden niet gedekt door het systeem voor de bescherming van de deposito's bij de kredietinstellingen – niet vergelijkbaar zijn met de overige bons (en zij leveren bijgevolg een hogere rente op);
- de **bons met progressieve rente (de “step up”)**, die een optioneel element bevatten dat betrekking heeft op de verlenging van de levensduur en dus ook op het niveau van de rentetarieven. Daardoor kunnen deze opties een rendement *ex post* opleveren dat verschilt van een berekening *ex ante*, die op de hele duur van het effect slaat.

Op de volgende producten zijn een aantal overeenkomsten van toepassing:

- voor de **kapitalisatiebons** wordt gekozen voor de langste looptijd met het rentetarief dat met die periode overeenstemt;
- de **kasbons met variabele rentevoet** die volgens looptijdsegmenten worden opgenomen wanneer de rentevoet *ex ante* wordt vastgelegd voor het eerste segment en met een looptijd gelijk aan de duur van dit eerste segment; zo wordt een kasbon op 5 jaar met jaarlijks herzienbare rente beschouwd als een kasbon op één jaar (meestal is de rentevoet dezelfde);
- de **groebons** (*bons met facultatieve kapitalisatie, bons met optie tot kapitalisatie*) worden beschouwd als klassieke kasbons rekening houdend met de vervaldag; enkel de “basisrentevoet” wordt in aanmerking genomen, d.w.z. *zonder* enig rendement dat aan de kapitalisatie is gekoppeld. Door een renteconstructie geven deze producten een bekend rendement en beschikken ze over een referentierente bij de inschrijving. Hun basisrentevoet is gewoonlijk identiek met die van de klassieke bon.

III. BEREKENINGSWIJZEN

III.1 RENTETARIEVEN

De contractuele rente per jaar (“Annualised agreed rate” of AAR) werd in aanmerking genomen als benadering van het effectieve rentetarief in de enge betekenis (“narrowly defined effective rate” of NDER), d.w.z. van het actuariële tarief². Deze benadering beantwoordt aan bepaalde voorwaarden die gewoonlijk in de praktijk worden aangetroffen. In de regel *stemt de variabele n van de formule overeen met de frequentie van de rentebetalingen tijdens het jaar* en is ze niet gelinkt aan de perioden waarin de hoofdsom wordt terugbetaald:

$$AAR = \left(1 + \frac{r_{ag}}{n} \right)^n - 1$$

---

² Statistisch tijdschrift (maart 2003) en methodologie op deze website: [De nieuwe geharmoniseerde enquête naar de rentetarieven in de eurozone.](#)

waarin r_{ag} de overeengekomen *nominale rentevoet* is die op de cliënteel wordt toegepast; in het geval het een rente betreft over perioden korter dan een jaarrente wordt deze rentevoet gedeeld door de periodiciteit (bijv. 12% jaarlijks is 1% maandelijks en de AAR bedraagt 12,68%).

III.2 AGGREGATEN

De berekening van het aggregaat gebeurt in twee fasen:

- op het niveau van de kredietinstellingen

De berekeningsformule is dezelfde als voor de MIR: een door de productievolumes van de maand gewogen gemiddelde

$$Gemiddelde\_rentevoet\_bank = \frac{\sum_i Volume\_maand_i * rentevoet_i}{\sum_i Volume\_maand_i}$$

Index i verwijst naar de nieuwe contracten die de kredietinstelling heeft afgesloten.

- op het niveau van de steekproef

Het aggregaat wordt niet exact op dezelfde manier berekend als voor de MIR. De bedragen van productievolumes zijn **niet** gedilateerd en dus enkel de volumes aangegeven door de kredietinstellingen uit de steekproef worden in aanmerking genomen.

$$Gemiddelde\_rentevoet\_steekproef = \frac{\sum_j Volume\_maand\_bank_j * gemiddelde\_rentevoet\_bank_j}{\sum_j Volume\_maand\_bank_j}$$

Index j verwijst naar de kredietinstelling in de steekproef.

Deze berekeningswijze verschilt van die uit de vroegere RIR-enquête³ waardoor de eruit voortvloeiende statistiek niet vergelijkbaar is met die uit de RIR-enquête.

---

³ In de RIR-enquête betrof het de geafficheerde rentevoet per maandultimo en de weging verliep aan de hand van productcategorieën uit het Schema A die het dichtst aansloten bij de betreffende kasbon (i.e. de uitstaande bedragen van de kasbon op één jaar, hetzij die van de kasbons met een looptijd van meer dan één jaar).